

CITES-puulajien lupasääntelyn muutokset 2019

Yhteenveto

Kansainvälisiin luonnonsuojelusopimuksiin kuuluvan CITES-sopimuksen sääntelyn piiriin on otettu muutama uusi kansainvälisesti kaupan oleva puulaji, joille vaaditaan jatkossa CITES-luvat. CITES-sääntely koskee pääsääntöisesti sekä käsittelemätöntä puutavaraa että valmiita tuotteita. Muutokset vaikuttavat näiden lajien tuontiin EU:n ulkopuolelta ja vientiin EU:sta ulos, mutta myös Suomen ja EU:n sisäiseen toimintaan (sisämarkkinatoimintaan).

Valmiiden esineiden lupavaatimukset kevenevät ja osin jopa poistuvat vuonna 2017 CITES-sääntelyn piiriin nousseiden ns. ruusupuulajien kohdalla (*Dalbergia/Guibourtia*). Kevennys koskee erityisesti soittimia, mutta tietyissä tapauksissa myös muita valmiita esineitä.

CITES-sopimuksen muutokset ovat voimassa 26.11.2019 lähtien. EU:n vastaavat lainsäädäntömuutokset tulevat voimaan viiveellä. Voimassaolopäivä julkaistaan Suomen ympäristökeskuksen verkkosivuilla heti kun se on selvillä. Välivaiheen aikana Suomessa ja muissa EU-maissa noudetaan tällä hetkellä voimassaolevaa lainsäädäntöä.

Suomessa CITES-lupaviranomainen on Suomen ympäristökeskus SYKE.

Uudet CITES-puulajit

Veripihkapuista on jo aiemmin tämän sääntelyn piirissä kaksi lajia: *Pterocarpus erinaceus* / senegalinveripihkapuu ja *Pterocarpus santalinus* / intianveripihkapuu (punasanteli). Uusi liitteeseen II listattava laji *Pterocarpus tinctorius* / väriveripihkapuu (African padauk) on peräisin Afrikasta ja se on kansainvälisesti haluttua kauppatavaraa kuten moni muukin punertava 'ruusupu'. Lupasääntelyn piiriin tulevat tästä lajista vain sahatukit, sahatavara, viilu ja vaneri.

Sypresseihin kuuluva *Widdringtonia whytei* / malawinsyprikki esiintyy luontaisesti vain Malawissa, ja se on haluttu materiaali talo- ja venerakentamisessa sekä huonekaluissa ja pienesineissä (mm. kävelykepit). Tämä sopimuksen liitteeseen II listattava laji on kokonaisuudessaan lupasääntelyn piirissä, eli myös valmiit tuotteet vaativat CITES-luvat. Tätä lajia ei voi enää laillisesti viedä Malawista, jossa sekä elävien puiden kaataminen että kuolleen puumateriaalin korjaaminen on kiellettyä.

Kaikki setrelat (mahonkikasveihin kuuluvan suvun *Cedrela* lajit) listataan sopimuksen liitteeseen II/EU liitteeseen B. Setreloita koskeva lupasääntely tulee voimaan maailmanlaajuisesti 28.8.2020. Lupasääntely koskee vain neotrooppiselta alueelta (Etelä- ja Väli-Amerikasta) peräisin olevia puita ja vain seuraavia tuotteita: sahatukkeja, sahatavaraa, viilua ja vaneria. Setreloista on kuitenkin jo 3 lajia sopimuksen liitteessä III/EU-liitteessä C, joten näiden tuontiin ja vientiin vaaditaan jo tällä hetkellä CITES-luvat (koskee vain sahatukkeja, sahatavaraa ja viilua). Setreloista 4 muuta lajia on jo EU-liitteessä D, ja näiden tuontiin vaaditaan CITES-lupa jo tällä hetkellä (koskee vain sahatukkien, sahatavaran ja viilun kaupallista tuontia). **Setrelavarastojen vapaaehtoisia ilmoituksia otetaan SYKEssä vastaan 15.1.2020 lähtien, asiasta tulee lisätietoa SYKEN verkkosivuille.**

Jos näiden uusien puulajien sääntelyn alaisia tuotteita hankitaan Suomesta tai toisesta EU-maasta, on hankinnan yhteydessä saatava tiedot tavarankäytöstä. Sääntelyn alaisesta materiaalista ja tuotteista on myös pidettävä varastokirjanpitoa. Jos omassa varastossa on entuudestaan sääntelyn alaista materiaalia tai tuotteita, eikä näistä hankinnoista ole tallessa asiakirjoja, suosittelemme, että nämä varastot ilmoitetaan Suomen ympäristökeskukseen (ns. vapaaehtoisen ilmoituksen tekeminen).

***Dalbergia/Guibourtia* -lajeista tehdyt soittimet ja muut valmiit esineet: uudet säännöt** Brasilianpalisanterin (*Dalbergia nigra*) sääntelyyn ei tule muutoksia, sillä laji säilyy CITES-sopimuksen liitteessä I ja EU:n liitteessä A, jossa se on ollut vuodesta 1992. Kaikki tähän lajiin, ml. esineet ja tuotteet, kohdistuva toiminta on luvanvaraista, eli CITES-vienti- ja -tuontilupien lisäksi vaaditaan myös EU:n sisämarkkinoilla (kaupallinen toiminta, omaisuuden siirto) CITES-viranomaisen myöntämä EU-todistus.

Lajin *Dalbergia cochinchinensis* (CITES II/EU B) lupasääntelyyn ei tule myöskään muutoksia. Myös kaikkien Meksikosta peräisin olevien *Dalbergia*-puulajien sääntely säilyy ennallaan.

Kaikki muut palisanterit (*Dalbergia* spp.) sekä kolme kopaalipuulajia (*Guibourtia demeusei*, *G. tessmannii*, *G. pellegriniana*) pysyvät CITES-liitteessä II/EU liitteessä B, mutta valmiit soittimet, valmiit soittimien osat ja valmiit soittimien tarvikkeet eivät enää kuulu CITES-sääntelyn piiriin. Näille esineille ei siis jatkossa enää vaadita lupia, eikä enää tehdä eroa kaupallisen ja ei-kaupallisen toiminnan välillä, eikä soittimien tai soittimia sisältävien lähetysten painolla ole enää väliä.

Muut näistä lajeista tehdyt valmiit esineet vaativat yhä CITES-luvat, paitsi silloin kun lähetyksessä on CITES-lajista peräisin olevaa puuta korkeintaan 10 kg lähetystä kohti.

Yllä mainitut lupasääntelystä täysin vapautetut esineet (soittimet jne.) on lainsäädännössä määritelty tullinimikkeiden kautta, joiden oikea käyttö tulee sen vuoksi huomioida. Myös käsitteet 'lähetys' ja '10 kg lähetystä kohti' on määritelty lainsäädännössä.

Muut puulajeja koskevat lainsäädäntömuutokset

Kongonafromosian (*Pericopsis elata*) lupatarve laajenee. Aiemmin vain sahatukit, sahatavara ja viilu vaativat luvat, nyt muutoksen myötä myös vanerille ja käsitellylle puulle vaaditaan CITES-luvat. Käsite 'käsitelty puu' on määritelty lainsäädännössä.

Aiemmin nimellä brasiliankesalpina (*Caesalpinia echinata*) tunnettu laji on saanut uuden sekä tieteellisen että suomenkielisen nimen: brasilianneulapalko (*Paubrasilia echinata*). Puulaji tunnetaan myös nimillä brasilipuu, bresilja, Brazil wood ja pernambuco. Nimenmuutos ei vaikuta luvantarpeeseen: CITES-luvat vaaditaan sahatukeille, sahatavaralle (mukaan luettuina viimeisteleättömät puuaihiot, joita käytetään kielisoittimien jousien valmistuksessa) ja viilulle.

Uusien käsitteiden määritelmät suomeksi

Valmiit soittimet

Soitin (Maailman tullijärjestön harmonoitu järjestelmä, luku 92; soittimet; niiden osat ja tarvikkeet), joka on valmis soitettavaksi tai jota voidaan soittaa osien asentamisen jälkeen. Tämä kattaa antiikkisoittimet (sellaisena kuin ne määritellään harmonoidun järjestelmän koodeissa 97.05 ja 97.06; taideteokset, kokoelmaesineet ja antiikkiesineet).

Valmiit soittimien tarvikkeet

Soittimen tarvike (Maailman tullijärjestön harmonoitu järjestelmä, luku 92; soittimet; niiden osat ja tarvikkeet), joka on soittimesta erillinen ja erityisesti suunniteltu tai muotoiltu käytettäväksi nimenomaan yhdessä soittimen kanssa ja jonka käyttö ei edellytä lisämuutoksia.

Valmiit soitinten osat

Soittimen osa (Maailman tullijärjestön harmonoitu järjestelmä, luku 92; soittimet; niiden osat ja tarvikkeet), joka on valmis asennettavaksi soittimeen ja joka on erityisesti suunniteltu tai muotoiltu käytettäväksi nimenomaan yhdessä soittimen kanssa, jotta soitinta voidaan soittaa.

Lähetys

Rahti, jota kuljetetaan yhden konossementin tai lentorahtikirjan ehtojen mukaisesti, konttien tai kollien lukumäärästä riippumatta; tai esineet, joita pidetään mukana tai kannetaan tai jotka sisältyvät henkilökohtaiseen matkatavaraan.

10 kg lähetystä kohti

Ilmaissussa "10 kg lähetystä kohti" 10 kg:n rajaa tulisi tulkita siten, että se viittaa kunkin lähetyksessä olevan, kyseisestä lajista peräisin olevasta puusta valmistetun tuotteen yksittäisten osien painoon. Toisin sanoen 10 kg:n raja arvioidaan kussakin lähetyksessä olevan *Dalbergia/Guibourtia* -lajista peräisin olevan puutuotteen yksittäisten osien painoon nähden pikemmin kuin lähetysten kokonaispainoon nähden.

Käsitelty puu

Määritellään harmonoidun järjestelmän koodin 44.09. mukaisesti. Puu (myös yhdistämättömät laatat ja rimat parkettilattioita varten), yhdeltä tai useammalta syrjältä, pinnalta tai päästä koko pituudelta muotoiltu (pontattu, puolipontattu, viistottu, pontattu viistotuun syrin tai päin, helmipontattu, tehty muotolistoiksi tai -laudoiksi, pyöristetty tai vastaavilla tavoilla työstetty), myös höylätty, hiottu tai päistään jatkettu.

Uusien käsitteiden määritelmät englanniksiFinished musical instruments

A musical instrument (as referenced by the Harmonized System of the World Customs Organization, Chapter 92; musical instruments, parts and accessories of such articles) that is ready to play or needs only the installation of parts to make it playable. This term includes antique instruments (as defined by the Harmonized System codes 97.05 and 97.06; Works of art, collectors' pieces and antiques).

Finished musical instrument accessories

A musical instrument accessory (as referenced by the Harmonized System of the World Customs Organization, Chapter 92; musical instruments, parts and accessories of such articles) that is separate from the musical instrument, and is specifically designed or shaped to be used explicitly in association with an instrument, and that requires no further modification to be used.

Finished musical instrument parts

A part (as referenced by the Harmonized System of the World Customs Organization, Chapter 92; musical instruments, parts and accessories of such articles) of a musical instrument that is ready to install and is specifically designed and shaped to be used explicitly in association with the instrument to make it playable.

Shipment

Cargo transported under the terms of a single bill of lading or air waybill, irrespective of the quantity or number of containers or packages; or pieces worn, carried or included in personal baggage.

10 kg per shipment

For the term "10 kg per shipment", the 10 kg limit should be interpreted as referring to the weight of the individual portions of each item in the shipment made of wood of the species concerned. In other words, the 10 kg limit is to be assessed against the weight of the individual portions of wood of *Dalbergia/Guibourtia* species contained in each item of the shipment, rather than against the total weight of the shipment.

Transformed wood

Defined by Harmonized System code 44.09. Wood (including strips, friezes for parquet flooring, not assembled), continuously shaped (tongued, grooved, v-jointed, beaded or the like) along any edges, ends or faces, whether or not planed, sanded or end-jointed.

Mitä CITES-sääntely koskee

Yleensä CITES-liitteissä listatut eläimet ja kasvit ovat kokonaan sääntelyn piirissä, jolloin määräykset koskevat listatun eläin- ja kasvilajin eläviä ja kuolleita yksilöitä, niiden kaikkia osia ja johdannaisia (lajista tehtyjä tai niitä sisältäviä tuotteita). Näin on mm. veripihkapuun *Pterocarpus erinaceus* kohdalla. Monen CITES-luettelossa olevan kasvin sääntely on kuitenkin rajattu koskemaan vain tiettyjä osia tai johdannaisia, esim. yllä mainitut setrelat (*Cedrela* spp.) ja kopaalipuulajit (*Guibourtia*).

EU:n ulkorajat ylittävään tuontiin ja vientiin vaaditaan CITES-luvat

Kaikkessa EU:n ulkorajat ylittävässä kuljettamisessa vaaditaan etukäteen hankitut voimassa olevat CITES-luvat, jotka on esitettävä tullissa lupakäsittelyä varten. Lupa-vaatimus koskee myös ei-kaupallista rajanylitystä, mukaan lukien henkilökohtaisen omaisuuden kuljettamista, ellei toisin ole säädetty. EU:sta vietäessä vaaditaan vientilupa, ja EU:n alueelle tuotaessa tuontilupa. CITES-vienti- ja -tuontiluvat ovat lähetyskohtaisia, ja niiden voimassaoloaika on yleensä korkeintaan 6 kuukautta. CITES-lupia ei pääsääntöisesti voi myöntää takautuvasti.

CITES-luvat voidaan myöntää vain sellaiselle puulle ja sellaisille esineille, joiden laillinen alkuperä voidaan osoittaa. CITES-tuontiluvan myöntö perustuu mm. viejamaan myöntämän CITES-vientiluvan sisältämään tietoon. Lupaviranomaisen tulee myös ottaa huomioon mahdolliset tuontikiellot sekä EU:n CITES-tieteellisten viranomaisten lausunnot. Viimeksi mainitut voivat koskea joko yksittäistä lähetystä tai laajemmin tietyistä maasta peräisin olevan tietyn puulajin tuontia.

Sisämarkkinatoiminnassa CITES-puun laillinen alkuperä on pystyttävä osoittamaan

Vaikka EU:n B-liitteen lajien jäsenmaan ja unionin sisäiseen kaupalliseen hyödyntämiseen ei vaadita CITES-viranomaisen myöntämää todistusta (toisin kuin A-liitteen lajien kohdalla), on raaka-aineen ja esineiden laillinen alkuperä kuitenkin pystyttävä todentamaan. Muussa tapauksessa kaupallinen toiminta on kielletty.

EU:ssa olevan puutavaran tai sitä sisältävän tuotteen laillinen alkuperä on todennettava, jotta tuotteille voidaan myöntää CITES-vientilupa. Alkuperä on pystyttävä jäljittämään joko tiettyyn CITES-tuontilupaan tai sääntelyä edeltävältä ajalta olevaan varastoon.

Uusien CITES-puulajien vanhat varastot ja niiden vapaaehtoinen ilmoittaminen

Tiettyissä EU-maissa viranomaiset rekisteröivät varastot (sekä raaka-ainevarastot että valmiit esineet) ennen lajin CITES-listausta (sopimuksen voimaan tuloa edeltävä varasto, eli ns. pre-convention stock). Suomessa ei ole lainsäädäntöä, joka vaatisi tällaista rekisteröintiä. Suomen ympäristökeskus on kuitenkin valmis ottamaan vastaan ja diarioidaan tiedot erityisesti sellaisista inventoiduista varastoista (sekä raaka-ainevarastot että valmiit esineet), joiden alkuperästä ei ole hankinta-asiakirjoja tai muuta dokumentoitua tietoa.

Jokaisen CITES-lupahakemuksen yhteydessä vaaditaan selvitys puutavaran alkuperästä. Vapaaehtoinen ilmoitus helpottaa vanhan varaston laillisuuden todentamisessa etenkin tapauksissa, joissa hankinta-asiakirjoja ei ole enää tallessa. Etukäteen ilmoitetut vanhat varastot katsotaan laillisesti hankituiksi.

Sääntelyn voimaantulo

CITES-sopimuksen lajiluettelon muutokset tulevat voimaan 26.11.2019 (**setrelat 28.8.2020**). EU:ssa lajiluettelo tulee voimaan pienellä viiveellä. SYKE julkaisee voimaantulopäivän www.ymparisto.fi/cites -verkkosivulla.

EU-lainsäädännön voimaantulopäivästä lähtien on uusia CITES-lajeja sisältävillä tuontilähetyksillä oltava voimassaoleva CITES-tuontilupa ja vientilähetyksillä CITES-vientilupa. EU-lainsäädännön voimaantultua voi Suomen tai toisen EU-maan tulli takavarikoida ilman asianmukaisia lupia olevan lähetyksen.

Välivaiheen aikana, kunnes uusi EU-luettelo on voimassa, Suomessa ja muissa EU-maissa noudatetaan tällä hetkellä voimassaolevaa lainsäädäntöä. Vientiin vaaditaan CITES-vientilupa ja tuontiin vaaditaan CITES-tuontilupa. Tuontilupahakemuksen liitteenä ei kuitenkaan enää 26.11.2019 jälkeen vaadita CITES-vientiluvan kopiota, mutta koska hakemuksen kaikki muut kohdat tulee täyttää, on puun alkuperää ja määrää koskevat tiedot saatava viejältä muussa muodossa.

Lisätietoja

Suomen ympäristökeskus SYKE (CITES-lupaviranomainen Suomessa)
Biodiversiteettikeskus, CITES-lupa-asiat
Latokartanonkaari 11, 00790 Helsinki
puh. 0295 251 000 (vaihe), sähköposti: cites@ymparisto.fi

www.ymparisto.fi/cites

www.ymparisto.fi/cites/lainsaadanto

www.ymparisto.fi/cites/puulajit

www.ymparisto.fi/cites/hakemuslomakkeet

<https://tulli.fi/tietoa-tullista/tullin-toiminta/rajoituskasikirja>

CITES-yleissopimus (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna www.cites.org / Villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kauppaa koskeva sopimus) on kansainvälinen ympäristösopimus, jonka päämääränä on luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelu.